

12. Viza shenhen z 2015 roku: use pro novi pravyla ta mozhlyvosti dlya ukrayintsiv. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ua-reporter.tsom/novosti/162004>.
13. Pro zatverdzhennya Instruktsiyi pro porjadok vidkryttya, vykorystannya i zakryttya rakhunkiv u natsional'niy ta inozemnykh valyutakh : Postanova Natsional'noho Banku Ukrayiny vid 12 lystopada 2012 r. № 492 // Uryadovyy kur'yer Ukrayiny. – 2003. – № 21.
14. Bukhanovskyy A.O. Pravovie posledstvyaya izmenenyaya pola pry transseksual'nykh sostoyanyyakh / A.O. Bukhanovskyy, S.V. Prostoev. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://mosmedtslinits.ru/tsonf_library/25/2/220/.
15. Helych A.O. Spivvidnoshennya ponyat' «ob'yekt tsyvil'noho pravovidnoshennya» ta «ob'yekt tsyvil'noho pravonastupnytstva» / A.O. Helych // Chasopys Kyuyivs'koho universytetu prava. – 2012. – № 3. – S.177-182.

Рецензент: доктор юридичних наук, доцент Музика О.А.

УДК 347.451

Теремецький В.І.,

д.ю.н., професор кафедри цивільного
права та процесу ХНУВС

МІСЦЕ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН РОЗДРІБНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ У СИСТЕМІ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

У статті досліджено особливості договірних відносин роздрібної купівлі-продажу, розкрито зміст цього договору, його співвідношення з договором купівлі-продажу та з іншими суміжними договорами. За допомогою систематизації договірних відносин з'ясовано місце договірних відносин роздрібної купівлі-продажу у системі договірних зобов'язань.

Ключові слова: цивільні правовідносини, договірні відносини, договір роздрібної купівлі-продажу, договірні зобов'язання.

МЕСТО ДОГОВОРНЫХ ОТНОШЕНИЙ РОЗНИЧНОЙ КУПЛИ-ПРОДАЖИ В СИСТЕМЕ ДОГОВОРНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ

Теремецький В.І.,

д.ю.н., професор кафедри
гражданского права и процесса ХНУВД

В статье исследованы особенности договорных отношений розничной купли-продажи, раскрыто содержание этого договора, его соотношение с договором купли-продажи и с другими смежными договорами. С помощью систематизации договорных отношений выяснено место договорных отношений розничной купли-продажи в системы договорных обязательств.

Ключевые слова: гражданские правоотношения, договорные отношения, договор розничной купли-продажи, договорные обязательства.

THE PLACE OF CONTRACTUAL RELATIONS OF RETAIL PURCHASE AND SALE IN THE SYSTEM OF CONTRACTUAL OBLIGATIONS

V.I. Teremetskyi,

Doctor of Law, professor of civil law and procedure chair
of Kharkiv National University of Internal Affairs

Features of the contractual relations of retail purchase and sale are studied in the article; the content of this agreement, its relationship with the contract of purchase and sale and other related agreements are revealed. To establish differences of contractual relations of purchase and sale from other relations, with the assistance of which the turnover of property is mediated, the author has carried out their comparison with contractual rent relations.

The article's objective is to analyze the existing theoretical views about the place of contractual relations of retail purchase and sale in the system of contractual obligations.

With the assistance of systematization of contractual relations the author has revealed the place of contractual relations of retail purchase and sale in the system of contractual obligations.

The author has analyzed existing judicial practice in cases of new types of agreement of retail purchase and sale of goods – the contract of retail purchase and sale of goods concluded in the Internet and the contract of retail purchase and sale of goods using the gift certificate.

It is concluded that contractual specifics of the contract of retail purchase and sale makes it closer to the basic model contract – the contract of purchase and sale and, simultaneously, distinguishes it from other similar contracts. Thus, the contracts of purchase and sale of goods (property) concluded via the Internet and using the gift certificate are new contractual forms (types) of the contract of retail purchase and sale of goods. Accordingly, their place in the system of contractual obligations is determined by the typical affiliation to a number of agreements that are intended to transfer ownership of the property, the main of which is the contract of purchase and sale. This is due to the fact that they match according to their common traits and the purpose of their obligation. Therefore, the contract of retail purchase and sale rightly belong a place in the same group with the contract of purchase and sale, differing from the latter by the specifics of its contractual obligation. Consequently, these agreements should be placed in the same section with the contract of retail purchase and sale, because of their specific characteristics they are closer to this type of contract of purchase and sale.

Key words: civil relations, contractual relations, contract of retail purchase, contractual obligations.

Актуальність проблематики. Визначення місця будь-якого цивільно-правового договору, в системі договірних зобов'язань є одним із теоретичних питань, якому завжди приділяється увага у дослідженнях, присвячених договірним відносинам. Постійний науковий інтерес до цього питання зумовлений необхідністю більш чіткого розкриття правової природи договірних відносин роздрібної купівлі-продажу, оскільки однією з прикладних завдань науки цивільного права є пізнання та висвітлення об'єктивно існуючої системи зобов'язального права, а також визначення в ній місця конкретного цивільно-правового договору. Тому будь-який договір – це певний вид фактичних суспільних правовідносин, які наука цивільного права має виявити, пізнати й належним чином класифікувати. Крім того, під впливом сучасних економічних відносин з'являється нова система договорів, виникають нові їх види. Отже, завдяки розвитку суспільних відносин та їх дослідженню наукою цивільного права відбувається вдосконалення наявної системи зобов'язального права, шляхом внесення до неї змін у вигляді вилучення або доповнення її новими структурними елементами, такими, як правові інститути або субінститути чи окремі договірні зобов'язання. В останньому випадку для з'ясування місця цивільно-правового договору в об'єктивно існуючій системі зобов'язального права важливим є процес пізнання типології відповідного договірного зобов'язання.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблеми договірних відносин роздрібної купівлі-продажу та їх місця у системі договірних зобов'язань розглядалося у працях Е. В. Алексєєвої, З. Г. Ахвледіані, Ю. Я. Львовича, С. Х. Свободової, Є. А. Флейшиц, Б. Л. Хаскельберга, Є. А. Шерстобітова, та інших цивілістів. Віддаючи належне численним науковим розробкам з цієї проблематики, слід зазначити, що наразі не вирішеними та такими, що потребують свого системного вивчення і нового переосмислення залишаються питання визначення особливостей договірних відносин роздрібної купівлі-продажу, характеристика змісту цього договору, його співвідношення з договором купівлі-продажу та з іншими суміжними договорами тощо.

Метою статті є аналіз існуючих теоретичних поглядів щодо місця договірних відносин роздрібної купівлі-продажу у системі договірних зобов'язань.

Виклад матеріалу. Як відомо, пізнання місця певного цивільного договору в системі договірних прав безпосередньо залежить від того, який вид суспільних майнових відносин ним охоплюється. Це можуть бути різні суспільні відносини, існування яких, головним чином, пов'язано із задоволенням різноманітних майнових потреб їх учасників. У зв'язку з цим, на думку І. С. Аскназія, є об'єктивні підстави для виділення в системі договірних прав п'яти груп (типів) договорів: про передання майна у власність (купівля-продаж, міна, дарування), про передання майна в користування (майновий найм, позичка), про надання кредиту (позика), про виконання робіт (підряд, перевезення, доручення, комісія), про спільну діяльність [1, с. 65]. Така позиція науковця були розвинена у працях М. В. Гордона, О. О. Красавчикова та інших науковців. Одним із результатів здійснення зазначеної систематизації є можливість визначення місця договору роздрібної купівлі-продажу у системі договірних зобов'язань.

Ю. В. Романец вказує, що критеріями формування системи цивільних договорів можуть бути будь-які значущі для права ознаки суспільних відносин, тобто такі ознаки, які впливають на правове регулювання. При визначенні того, які ознаки суспільних відносин можуть бути значущими для права, необхідно виходити з принципу «відкритого переліку». В якості системної повинна розглядатися будь-яка ознака, якщо вона обумовлює правове регулювання [2, с. 10]. Виходячи з цього, система договірних відносин являє собою чітку структуру, що поділяється за певними ознаками, зокрема правовим регулюванням.

До систематизації договірних відносин можна застосувати критерії класифікації зобов'язань, оскільки договірні відносини є різновидом зобов'язальних правовідносин. За співвідношенням прав і обов'язків зобов'язання поділяються на односторонні та двосторонні. Залежно від кількості правових зв'язків між сторонами вони поділяються на прості (сторони пов'язані одним обов'язком) та складні (сторони пов'язані двома і більше правами й обов'язками). Залежно від пов'язаності зобов'язань з особистістю їх учасників розмежовують: фідуціарні (особистісні зобов'язання, які повинні бути виконані конкретною особою чи перед конкретною особою) та неперсоніфіковні (не пов'язані з особистістю боржника або кредитора). З точки зору визначеності змісту зобов'язання розрізняють зобов'язання з певним обсягом вимог (у них відомо точні обов'язки, їх обсяг, що може зажадати кредитор від боржника) та зобов'язання з невизначеним змістом (алеаторні – це зобов'язання обсяг прав і обов'язків у яких встановлюється тільки в загальному вигляді). Залежно від характеру поведінки боржника зобов'язання поділяються на зобов'язання з позитивним змістом (за цим зобов'язанням боржник зобов'язаний вчинити певну дію на користь кредитора) та з негативним змістом (боржник зобов'язаний утримуватися від здійснення дії). Від ступеня визначеності предмета зобов'язання на момент виникнення зобов'язання поділяються на: однооб'єктні зобов'язання (кредитор має право вимагати від боржника виконання певної дії); альтернативні зобов'язання (означають, що боржник має здійснити для кредитора одну з кількох дій, передбачених законом або договором); факультативні зобов'язання (існують у випадках, коли боржник зобов'язаний здійснити на користь кредитора конкретну дію, а якщо це неможливо – має право змінити її виконання іншою дією). Відокремлюють і зобов'язання з множинністю осіб, зокрема:

зобов'язання з активною множинністю (на стороні кредитора водночас виступають декілька суб'єктів); з пасивною множинністю (на стороні боржника виступають декілька учасників); зі змішаною множинною (на стороні кредитора та боржника водночас виступає по декілька осіб) [3, с. 51, 52]. За допомогою вказаної систематизації з'ясуємо місце договірних відносин роздрібної купівлі-продажу у системи договірних зобов'язань.

Договірні відносини роздрібної купівлі-продажу відносяться до «типології договорів про передання майна у власність», основним типовим договором якої є договір купівлі-продажу. За його умовами одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму (ст. 655 ЦК України) [4]. Цей договір чітко опосередковує договірні відносини із передання майна у власність.

Поряд з договірними відносинами купівлі-продажу, що спрямовані на перехід права власності, відокремлюються і інші відносини за цією метою, наприклад, міна, дарування, поставка, контракція, рента інші. Водночас, будучи договорами однієї правової групи (типу) всі вони між собою відрізняються за специфікою договірних зобов'язань, що властиві лише їм.

Для встановлення відмінності договірних відносин купівлі-продажу від інших відносин, за допомогою яких опосередковується оборот майна, здійснимо порівняння їх з договірними відносинами ренти. Згідно зі ст. 731 ЦК України за договором ренти одна сторона (одержувач ренти) передає іншій стороні (платнику ренти) у власність майно, а платник ренти взамін цього зобов'язується періодично виплачувати одержувачеві ренту у формі певної грошової суми або в іншій формі. Договором ренти може бути встановлений обов'язок виплачувати ренту безстроково (безстрокова рента) або протягом певного строку. Рентні правовідносини – це самостійні цивільно-правові відносини, які виникають із договору ренти, і діють протягом виконання платником ренти своїх зобов'язань. Для договору ренти характерним є: відсутність еквівалентної ціни, фидуціарність, тривалість та алеаторність відносин [5]. Договірні рентні відносини є триваючими, оскільки не передбачають одноразової дії для свого виконання. Виходячи з характеристики рентних відносин можна стверджувати, що договір купівлі-продажу не має тривалого характеру, для нього не встановлено можливості вибору виконання зобов'язання за отримане майно, на відміну від рентних правовідносин де плата за майно може бути у формі певної грошової суми чи в іншій формі. Крім того, незважаючи на єдність мети цих договорів (здійснити перехід права власності на майно) вони відрізняються суб'єктним складом і предметом. Це надає можливість стверджувати про самостійність договірних відносин купівлі-продажу у системі зобов'язань, які опосередковують перехід права власності на майно.

На особливий характер договору роздрібної купівлі-продажу (ст. 698 ЦК України) впливає його юридична специфіка, яка визначається змістом економічних відносин роздрібної торгівлі, правовою формою, яких він виступає. За своїм економічним змістом – це переважно суспільні відносини роздрібного товарного обміну певними товарами, що призначаються для споживання кінцевими споживачами. Оскільки прийнято вважати, що зміст визначає форму, то договірна специфіка зобов'язання

роздрібної купівлі-продажу визначається його економічним змістом, яким опосередковуються процес відплатної передачі певного товару у власність кінцевому споживачу. Така договірна специфіка договору роздрібної купівлі-продажу зближує його з основним типовим договором – договором купівлі-продажу і, водночас, відрізняє його від інших подібних договорів. У такому разі питання визначення місця договору (договірних відносин) роздрібної купівлі-продажу, в системі договірних зобов'язань, вирішується за рахунок пізньої типологічної приналежності цього договору до групи цивільно-правових договорів, що своєю метою мають перенесення права власності на майно. Це зумовлено тим, що за своїми загальними рисами і метою їх зобов'язання співпадають. Тому договору роздрібної купівлі-продажу цілком справедливо відводиться місце в одній групі з договором купівлі-продажу, який відрізняється від останнього певною специфікою свого договірного зобов'язання.

Відносно визначення місця інших видів договору роздрібної купівлі-продажу в системі договірних зобов'язань, правове регулювання яких здійснюється ст. 701, 702, 703, 704 ЦК України, зауважимо, що вони, маючи власну видову специфіку за основним змістом своїх зобов'язань, також спрямовані на відплатну передачу майна у власність. Тому вони цілком справедливо розміщені в системі договірних зобов'язань у розділі присвяченому правовому регулюванню договору роздрібної купівлі-продажу.

Водночас, неоднозначним є рішення законодавця про розміщення серед договірних зобов'язань роздрібної купівлі-продажу договору найму-продажу (ст. 705 ЦК України). За змістом свого зобов'язання він спочатку спрямований на встановлення правідносин майнового найму, а потім – праввідносин відчуження майна у власність. Оскільки найм передуює відчуженню майна, то незрозуміло чому під час визначення місця цього договору в системі договірних зобов'язань цей факт не приймається до уваги і віддається перевага факту передачі майна у власність. Ураховуючи, що відносини майнового найму є похідними від відносин власності і відчуженням майна вказаний договір припиняється, вважаємо, що саме тому під час систематизації цій обставині було надано перевагу. Вбачається, що таке рішення є правильним.

Якщо проаналізувати існуючу систему цивільно-правового регулювання договірних відносин у сфері роздрібної купівлі-продажу товарів, то можна помітити, що таких нових видів цього договору, як договір роздрібної купівлі-продажу товарів, укладеного в мережі Інтернет та договір роздрібної купівлі-продажу товарів з використанням подарункового сертифікату, у цій системі не міститься. Така ситуація є цілком закономірною, адже на момент розробки і прийняття ЦК України (1996 р.), згадані договірні відносини не були настільки поширені, щоб законодавець передбачив їх правове регулювання.

Наразі існує потреба у перегляді і доповненні системи договірних відносин роздрібної купівлі-продажу, оскільки згадані договірні відносини набули поширення на практиці. Сьогодні у сфері роздрібної торгівлі практично не залишилось товарів, які не можна купити в роздріб через мережу Інтернет. Будь-яка продукція призначена для особистого, сімейного або домашнього споживання, починаючи від особистих речей і їжі, та закінчуючи комп'ютерною й автомобільною технікою, може бути придбана в роздріб через мережу Internet. І це накладає свій відбиток, як на способи і технології

ведення роздрібного бізнесу (рїтейлу), так і на конкретні нові умови договору роздрібної купівлі-продажу товарів, яким у такому випадку оформлюються юридичні відносини сторін. У свою чергу, відсутність їх однакового розуміння викликає певні складнощі при правозастосуванні, внаслідок чого до судів надходять позови, пов'язані з їх розірванням. У результаті цього починає поступово формуватися судова практика із вказаної категорії цивільних справ.

Практично те саме відбувається і з договірними відносинами роздрібної купівлі-продажу товарів пов'язаних із використанням подарункових сертифікатів. Одного разу винайдені подарункові сертифікати виявилися, з одного боку, привабливим засобом залучення роздрібними торговцями додаткових покупців своїх товарів, а з іншого – стали тим універсальним подарунком (на зразок конверту з грошима), який можна подарувати іншій особі. У результаті цього вказаний інструмент ведення роздрібного бізнесу виявився настільки привабливим, що наразі практично не залишилося сфери роздрібної торгівлі, де б він не використовувався підприємцями. При цьому крім реалізації товарів подарункові сертифікати також намагаються застосовувати для надання послуг.

Водночас, при використанні вказаних вище двох видів договору роздрібної купівлі-продажу з'явилося багато спірних питань у судовій практиці, адже для неї ці договірні відносини є новими. Зустрічаються випадки, коли суди не приймають до уваги обставин, що сторони в своєму договорі можуть відійти від нормативних положень цивільного законодавства, якщо це не суперечить вимогами закону або договору. Крім того, суди часто приймають рішення про визнання сплаченої за подарунковий сертифікат грошової суми в якості безпідставної винагороди, не приймаючи до уваги те, що одностороннє зобов'язання з безпідставного збагачення є переважно позадоговірним, а підстава передачі грошової суми не відпала. Іноді вітчизняні суди розривають договірні відносини сторін через помилки у мотивах вчинення такого правочину. Наприклад, у справі № 2011/18916/12, що розглядалась Держинським районним було судом м. Харкова, було встановлено, що позивач 02.02.2011 р. у ТОВ «Ренессанс С» придбав подарунковий сертифікат за 1500 грн. Цей сертифікат давав право безкоштовного проживання протягом одного тижня в апартаментах одного з курортних клубів, розміщеного на о. Тенерифі (Канарські Острови), в Іспанії, Чорногорії, Єгипті, Туреччині та Таїланді при дотриманні його володільцем умов, викладених в сертифікаті. Разом з тим, після придбання сертифікату позивач дізнався, що він дійсний для сімейних пар віком від 25 до 65 років. Оскільки позивачу на момент придбання сертифікату виповнилось 70 років, він під умови його використання не підпадав, а, крім того, за медичними показаннями не міг ним скористуватись, у зв'язку з чим звернувся до відповідача з проханням повернути вартість сертифікату. Відповідач погодився повернути гроші лише за умови надання позивачем номеру розрахункового рахунку банку. Однак позивач бажав отримати вартість сертифікату готівкою. На неодноразові звернення до відповідача позивач відповіді так і не отримав. Суд задовольнив вимоги позивача (заочне рішення Держинського районного суду м. Харкова від 08.05.13 р.) [6]. Ця справа доводить, що вітчизняні суди вже розглядають справи, пов'язані з подарунковим сертифікатом, але

на науковому рівні ці правовідносини ще не визначені у системі договірних зобов'язань.

Аналізуючи положення § 2 (роздрібна купівля-продаж) глави 54 (купівля-продаж) ЦК України можна помітити, що за основу систематизації договірних відносин роздрібною купівлі-продажу на види взято такий критерій, як його окремі договірні умови, котрими в цей вид купівлі-продажу привноситься щось нове й специфічне та, які, власне, перетворюють його на види. Тому можна стверджувати, що договірні відносини основною метою яких є відплатне перенесення права власності на майно (товари) з додатковими умовами їх укладання в мережі Інтернет або з використанням подарункових сертифікатів за своїми основними типовими ознаками мають відношення до договору купівлі-продажу. За своєю видовою специфікою вони мають: 1) усі характерні ознаки властиві договору роздрібною купівлі-продажу; 2) однакову кінцеву мету – перенесення права власності на товари, що, зазвичай, призначаються для особистого домашнього використання; 3) однаковий суб'єктний склад учасників договірних відносин – продавців і покупців товарів – фізичних і юридичних осіб підприємців, що ведуть приватний бізнес у сфері роздрібною торгівлі, а також, кінцевих споживачів товарів; 4) інші юридичні ознаки, які притаманні договірним правовідносинам роздрібною купівлі-продажу, зокрема, основному родовому (типовому) договору цієї групи – договору купівлі-продажу [7, с. 10–67]. Йдеться про об'єкти, суб'єкти і зміст договірного правовідношення, порядок його виникнення, характер та специфіку договірної відповідальності його сторін, особливості захисту їх порушених прав та інтересів тощо.

Враховуючи викладене можна стверджувати, що додатковими видами договору роздрібною купівлі-продажу є договір з умовою його укладання через мережу Інтернет та договір подарункового сертифікату. Відповідно, їх місце в системі договірних зобов'язань визначається типовою приналежністю до низки договорів, що своєю метою мають перенесення права власності на майно (товар), основним із яких є договір купівлі-продажу. Тому вказані договори мають бути розміщені в одному розділі з договором роздрібною купівлі-продажу, оскільки за своїми специфічними ознаками вони найбільше близькі до цього виду договору купівлі-продажу.

Окремо варто згадати про визначення місця в системі договірних зобов'язань договорів, що укладаються в системі громадського харчування. Договори, що укладаються в системі громадського харчування можуть бути різними (договори про відчуження майна, підрядні договори тощо). Утім ті з них, котрі своєю основною метою мають перенесення права власності на майно повинні кваліфікуватися як договори типу «купівля-продаж». Їх місце в системі договірних зобов'язань має бути поруч із договором роздрібною купівлі-продажу, оскільки за своїми специфічними ознаками вони більше схожі на цей вид договору купівлі-продажу. При цьому обов'язкової потреби в їх урегулюванні на законодавчому рівні наразі не має, оскільки на практиці порушення цих договорів не призводить до значних матеріальних конфліктів у майновій сфері. Зазвичай, у випадку порушення зазначених договорів спірна проблема вирішується у добровільному порядку, чому сприяє законодавство про захист прав споживачів, або залишається без вирішення, оскільки зацікавлена сторона – споживач не звертається за судовим захистом своїх порушених прав та інтересів.

Правове регулювання договору роздрібної купівлі-продажу товарів передбачено у ЦК України в розділі, присвяченому договірним зобов'язанням. Подібне розміщення договору роздрібної купівлі-продажу в системі договірних зобов'язань уявляється не випадковим законодавчим рішенням, оскільки в результаті укладання договору роздрібної купівлі-продажу товарів та його окремих видів виникає відповідне йому договірне зобов'язання. В загальному вигляді про це зобов'язання згадується у ст. 698 ЦК України за якою продавець, котрий здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його. Інші відомі види договору роздрібної купівлі-продажу мають схожий юридичний зміст.

Підбиваючи підсумок дослідженню питання визначення місця договірних відносин роздрібної купівлі-продажу в системі договірних зобов'язань, варто наголосити, що ті з них, які за своїми ознаками і специфікою мають типову приналежність до договорів про перенесення права власності на майно, мають регулюватися нормами глави 54 (купівля-продаж). Особливо це стосується нових непомієнованих договорів, таких як договір роздрібної купівлі-продажу з умовою його укладання через мережу Internet та договір подарункового сертифікату, а також певних видів цивільно-правових договорів, що укладаються в системі громадського харчування.

Висновок. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки. Договір роздрібної купівлі-продажу цілком заслужено посідає своє місце в одній групі з договором купівлі-продажу, відрізняючись від останнього специфікою властивого лише йому договірного зобов'язання. Договірні відносини роздрібної купівлі-продажу є різновидом двосторонніх зобов'язань. За кількістю правових зв'язків між сторонами – це складні договірні зобов'язання. Вони є не персоніфікованими, з певним обсягом вимог та з позитивним змістом. Від ступеня визначеності предмета зобов'язання на момент виникнення зобов'язання договірні відносини роздрібної купівлі-продажу є однооб'єктними зобов'язаннями (кредитор має право вимагати від боржника виконання певної дії).

Договори купівлі-продажу товарів (майна), укладені через мережу Internet та із використанням подарункового сертифікату, є новими договірними формами (різновидами) договору роздрібної купівлі-продажу товарів. Відповідно, їх місце в системі договірних зобов'язань визначається типовою приналежністю до низки договорів, що своєю метою мають перенесення права власності на майно, основним із яких є договір купівлі-продажу. Тому вказані договори мають бути розміщені в одному розділі з договором роздрібної купівлі-продажу, оскільки за своїми специфічними ознаками вони найбільше близькі до цього виду договору купівлі-продажу.

Аналіз правового регулювання договірних відносин роздрібної купівлі-продажу дозволяє стверджувати, що для відносин роздрібного товарообігу характерною є наявність системи таких ознак: переважно цивільно-правові засади правового регулювання; імперативний характер деяких норм спеціального законодавства; публічний характер укладання договору роздрібної купівлі-продажу товарів; спрямованість правового регулювання на забезпечення насамперед інтересів

споживача; реалізація товарів безпосередньо фізичним, а іноді і юридичним особам, як їх кінцевим споживачам; реалізація товарів спеціальними продавцями – фізичними або юридичними особами, які мають право здійснювати підприємницьку діяльність з продажу товарів у роздріб; призначення товарів, що продаються в роздріб для особистого некомерційного використання кінцевими споживачами.

Перспективними дослідженнями надалі є наукова розробка питань, що стосуються розкриття змісту структурних елементів договірних відносин роздрібної купівлі-продажу (об'єкт, суб'єкти та зміст), як різновиду майнових суспільних відносин, з метою удосконалення системи договірного права України.

Список використаних джерел:

1. Аскназий С. И. Очерки хозяйственного права в СССР / С. И. Аскназий. – Л. : Рабочее изд-во. «Прибой», 1926. – 200 с.
2. Романец Ю. В. Система договоров в гражданском праве России : автореф. дис. на соискание ученой степени доктора юрид. наук. :12.00.03 / Романец Юрий Владимирович. – М., 2001. – 48 с
3. Цивільне право : підручник : у 2 ч. Ч. 2 /за заг. ред. В. А. Кройтора та Є. О. Мічуріна. – Х. : Харк.нац. ун-т. внутр.. справ, 2013. – 314 с.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
5. Апанасюк М. П. Договір ренти: Лекція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/3/9/1552#_ftn1.
6. Рішення Дзержинського районного суду м. Харкова від 08.05.2013 (справа № 2011/18916/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31387541>.
7. Брагинский М. И. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества: изд. 2-е, испр. / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2002. – 795 с.

References:

1. Asknazyy S. Y. Ocherky khozyaystvennoho prava v SSSR / S. Y. Asknazyy. – L. : Rabochee yzd-vo. «Pryboy», 1926. – 200 s.
2. Romanets Yu. V. Systema dohovorov v hrazhdanskom prave Rossyy : avtoref. dys. na soyskanye uchenoy stepeny doktora yuryd. nauk. :12.00.03 / Romanets' Yuryy Vladymyrovych. – M., 2001. – 48 s
3. Tsyvil'ne pravo : pidruchnyk : u 2 ch. Ch. 2 /za zah. red. V. A. Kroytora ta Ye. O. Michurina. – Kh. : Khark.nats. un-t. vnutr.. sprav, 2013. – 314 s.
4. Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny : Zakon Ukrayiny vid 16.01.2003 # 435-IV // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – 2003. – # 40–44. – St. 356.
5. Apanasyuk M. P. Dohovir renty: Lektsiya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/3/9/1552#_ftn1.
6. Rishennya Dzerzhyns'koho rayonnoho sudu m. Kharkova vid 08.05.2013 (sprava # 2011/18916/12) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31387541>.
7. Brahynskyy M. Y. Dohovornoe pravo. Knyha vtoraya: Dohovory o peredache ymushchestva: yzd. 2-e, uspr. / M. Y. Brahynskyy, V. V. Vytryanskyu. – M. : Statut, 2002. – 795 s.

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Кінашук Л.Л.

УДК 349.6

Швець В.О.,

кандидат юридичних наук, суддя Вищого господарського суду
**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ
ВІД РЕЙДЕРСЬКИХ ПОГЛИНАНЬ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена окресленню деяких окремих особливостей судового захисту від рейдерських нападів та поглинань в Україні. Розглянуто комплекс правил та стандартів, якими керується суд під час такого захисту.

Ключові слова: судовий захист, рейдерство, Україна, особливості